

Sygn. akt V CZ 52/13

POSTANOWIENIE

Dnia 7 listopada 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jan Górowski

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa P. D.

przeciwko D. Ś.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 7 listopada 2013 r.,

zażalenia pozwanego na wyrok Sądu Okręgowego w W.

z dnia 15 maja 2013 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo wobec przyjęcia, że powód nie miał legitymacji czynnej do występowania z powództwem o zapłatę, wobec braku samodzielnej legitymacji do dochodzenia wierzytelności wchodzącej w skład majątku wspólnego spółki cywilnej. Uznał, że powodami powinni być wszyscy wspólnicy tejże spółki cywilnej.

Apelację powoda uwzględnił Sąd drugiej instancji wyrokiem z dnia 15 maja 2013 r., w którym uznał, że powód posiadał legitymację procesową czynną do dochodzenia roszczenia na swoją rzecz w części odpowiadającej jego udziałowi, a to wobec przyjęcia, że doszło do rozwiązania spółki cywilnej w jej pierwotnym składzie osobowym. Uzasadniając swój wyrok uchylający wyrok Sądu pierwszej instancji i przekazujący mu sprawę do ponownego rozpoznania, Sąd odwoławczy stwierdził, że zaskarżone rozstrzygnięcie oparte jedynie na braku legitymacji procesowej spowodowało nierozpoznanie przez Sąd Rejonowy istoty sprawy, który to Sąd nie dokonał oceny prawnej i faktycznej dochodzonego roszczenia, a więc nie ocenił zasadności żądania objętego pozwem. W tej sytuacji uchylił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 4 k.p.c.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył pozwany zażaleniem wniesionym do Sądu Najwyższego na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c.

Żalący zarzucił bezpodstawność zastosowania przez Sąd odwoławczy art. 386 § 4 k.p.c., ponieważ oddalenie powództwa z uwagi na brak legitymacji procesowej stanowiło rozstrzygnięcie materialnego aspektu sporu, a więc powinno być uznane za rozstrzygnięcie merytoryczne, a tym samym za rozpoznanie istoty sprawy.

Żalący zgłosił również zarzuty merytoryczne do zaskarżonego orzeczenia, sprzeciwiając się stanowisku Sądu drugiej instancji, że zmiana składu osobowego spółki cywilnej, polegająca na przystąpieniu do niej nowego wspólnika i wystąpieniu z niej dotychczasowego, doprowadziła do rozwiązania tej spółki cywilnej i zawiązania nowej spółki cywilnej w odmiennym składzie osobowym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Rozpoznając zażalenie wniesione na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c., Sąd Najwyższy bada wyłącznie prawidłowość oceny Sądu drugiej instancji odnośnie do wystąpienia przesłanek uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, a wynikających z art. 386 § 4 k.p.c.

Wbrew stanowisku żalącego, zasadnie uznał Sąd odwoławczy, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy, oddalając powództwo wyłącznie wobec przyjęcia braku legitymacji procesowej po stronie powoda.

Skorzystanie ze sposobu rozstrzygnięcia określonego w art. 386 § 4 k.p.c. pozostawił ustawodawca uznaniu sądu odwoławczego w razie uznania apelacji za zasadną merytorycznie i zarazem stwierdzenia braku podstaw do wydania orzeczenia reformatoryjnego.

Nierozpoznanie istoty sprawy jest nierozpoznanie istoty roszczenia będącego podstawą powództwa, co występuje zwłaszcza wówczas, gdy sąd pierwszej instancji stwierdza istnienie przesłanki unicestwiającej roszczenie w postaci braku legitymacji procesowej i nie rozpoznaje merytorycznie podstaw powództwa. Taka sytuacja wystąpiła właśnie w niniejszej sprawie, w której Sąd pierwszej instancji uchylił się od zbadania podstawy merytorycznej dochodzonego przez powoda roszczenia o zapłatę, a to wobec uznania braku po stronie powoda legitymacji czynnej.

W judykaturze jednoznacznie przyjmuje się, że nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. oznacza niewyjaśnienie i pozostawienie poza oceną Sądu okoliczności faktycznych stanowiących przesłanki zastosowania normy prawa materialnego, będącego podstawą roszczenia (wyrok SN z dnia 11 marca 1998 r., III CKN 411/97, niepubl.).

W niniejszej sprawie Sąd I instancji zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania zapłaty oraz merytorycznych zarzutów strony pozwanej, a to wobec

przyjęcia istnienia przesłanki unicestwiającej roszczenie powoda, której wystąpienia nie podziela zresztą żalący w pkt. III uzasadnienia swego zażalenia.

Jednakże ocena merytorycznego zarzutu żalącego, kwestionującego stanowisko Sądu odwoławczego, że doszło do rozwiązania spółki cywilnej w okolicznościach stanu faktycznego tej sprawy, co w ocenie Sądu odwoławczego przesądziło o istnieniu czynnej legitymacji procesowej powoda, pozostaje już poza zakresem kontroli Sądu Najwyższego w postępowaniu zażaleniowym wszczętym na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c.

Pozytywny wynik dopuszczalnej w tym postępowaniu zażaleniowym kontroli wystąpienia jednej z alternatywnych przesłanek spośród określonych w art. 386 § 4 k.p.c. przesądził o uznaniu za prawidłowy zaskarżonego wyroku, co skutkowało oddaleniem zażalenia na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.